

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

Nyudgivelse af *Et Folkesagn*

I den samlede udgave af Niels W. Gades værker og udgaven af udvalgte værker af J.P.E. Hartmann er nu udkommet partituret til balletten *Et Folkesagn*. Det er første gang, hele partituret bliver trykt med tilhørende kritisk beretning.

De to tykke bind er redigeret af

Anne Ørbæk Jensen, Knud Arne Jørgensen og Niels Krabbe i samarbejde med Finn Egeland Hansen.

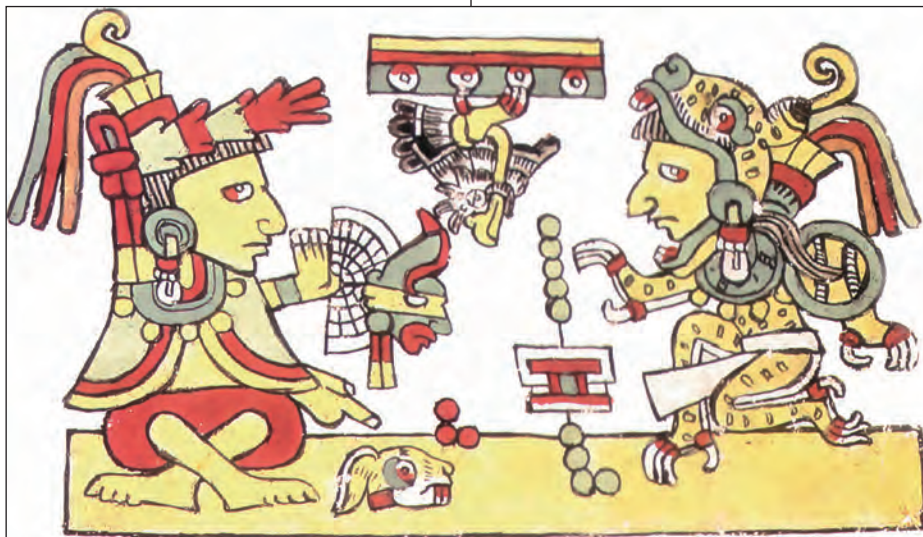
Musikken blev skabt i begyndelsen af 1850'erne i et enestående samarbejde mellem komponisterne Niels W. Gade og J.P.E. Hartmann og balletmester August Bournonville. Balletten havde premiere i marts 1854 og er en af de mest opførte danske ballerter.

Gades musik til 1. akt og Hartmanns til 2. akt er udgivet i bind 1, mens bind 2 indeholder Gades musik til 3. akt.

Mexicanske hieroglyffer i *Fund og Forskning*

Mexicansk skabelsesmytologi, historiske fotografier, Brandes og sanseligheden samt afsløring af 1700-tallets sladderpresses tvivlsomme metoder; der er mange spændende historier i det nye nummer af *Fund og Forskning*, udgivet af Det Kongelige Bibliotek.

Jesper Nielsen, cand. mag. og

Detalje fra Codex Zouche-Nuttall: ♀ 3 Kanin, Spindelvævsten ægter ♂ 9 Hus, Mexikanske Jaguar. Fra *Fund og Forskning* 2009, artiklen 'Worms mexikanske hieroglyffer'.

ph.d. i indianske sprog og kulturer, har ladet sig fascinere af en kopi af et gammelt farvelagt håndskrift fra 1650. Her fortælles der om den mixtekiske skabelsesmytologi og på bagsiden om byen Nuu Tnoos dynasti, de militære konflikter og skiftende alliancer bystaterne imellem. Et familiestamtræ ridses op og de omtalte personer portrætteres. I delstaten Oaxaca anvendte man navne som Slange-Jadesmykke og Flint-Skyer i ansigtet.

Pressen var ikke mere pålidelig i slutningen af 1700-tallet end i dag, konkluderer professor emeritus, dr. phil. Thomas Bredsdorff. Han var dykket ned i det franske tidsskrift *L'Esprit des Journaux's* rejsebeskrivelser fra Danmark fra 1760-1770'erne. Der handlede den store historie om J.F. Struenses magtovertagelse og fald. De engelske skribenter havde en hel anden opfattelse af Struense og hans idealer end den hjemlige presse. Selv Voltaire skriver en hyldest til denne "fremmede", der stjål den danske dronnings hjerte.

Docent emeritus, dr.phil. Pil Dahlerup, har skrevet om malerkunstens indflydelse på George Brandes og tekstens

begær efter billedet.

Mag. art i kunsthistorie og ph.d. Louise Wolthers så på kukkassen og den måske mest indflydelsesrige danske fotograf Peter Elfeldt (1866-1931). Elfeldt var kendt for sine historiske fotografier – billeder af nationen.

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger, 48, 2009, 366 s. ill. Red. af John T. Lauridsen.

Udstillinger

Per Morten Abrahamsen – Aben i familien

Den danske mester af det iscenesatte portrætfotografi viste fra 13. januar nye, provokerende og tankevækkende værker i udstillingen *Aben i familien*.

I udstillingen viste Per Morten Abrahamsen en række nye fotografier og installationer sammen med en række af hans allerede kendte portrætfotografier. I

Installationen Klasseværelset, 2009 Fotograf: Per Morten Abrahamsen.

tre nye serier, skabt særligt til udstillingen, eksperimenterede Per Morten Abrahamsen med utraditionelle materialer og teknikker, der viste helt nye sider af hans talent.

Blandt det nye var installationer med ekspressive skulpturelle former og fortolkninger af familie-rejsefotografiets billedsprog. Gennem hele udstillingen *Aben i familien* gik en rød tråd af legende og eksperimenterende humor – men med en væsentlig kant af alvor. Med en portrætserie af irakiske asylansøgere konfronterede kunstneren f.eks. publikum med politiske statements om solidaritet og medfølelse. Og gennem en selvscenesat dokumentation af situationer, hvor kunstneren er på ferie med familien, og ”Aben” i bogstaveligste forstand er med ”i familien”, stilledes publikum over for spørgsmålet: hvem betragter hvem?

Per Morten Abrahamsen har gennem flere årtier sat sit præg på dansk fotografi. Han slog for alvor igennem med sine iscenesatte portrætter af fremtrædende personligheder for *Månedssbladet Press*. Siden har han gennem sin helt unikke tilgang til fotografiet formået at skabe kunstnerisk fornyelse inden for talrige fotografiske genrer og høstet stor international anerkendelse, ligesom han i høj grad har påvirket en hel generation af danske fotografer.

Det Nationale Fotomuseum 13. januar til 20. februar 2010.

Udstillingen var produceret i samarbejde med kunstneren og med støtte fra Ege Tæpper og Epson.

Vignettens mester

Erik Thorsen 1930 – 2004

Få bladtegnere har som Erik Thorsen tjent avisens læsere personligt.

I mere end 30 år, frem til sin

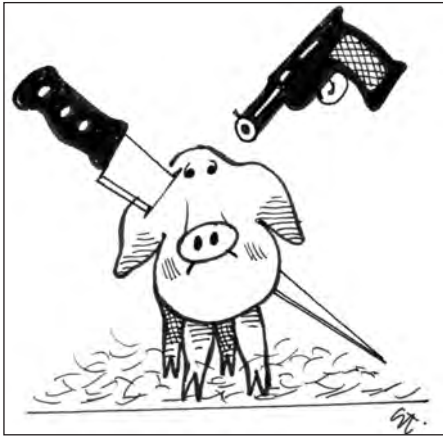

Tegning af Erik Thorsen (1930-2004). Erik Thorsen har som bladtegnere mest beskæftiget sig med vignetten.

død i 2004, arbejdede Erik Thorsen som bladtegneren på dagbladet *Politiken*, der havde jobbet og opgaven at tegne til læsernes egne meninger, nemlig i form af læserbrev, debatindlæg og kronikker.

Et stofområde, som enhver avis sætter meget høj i deres daglige prioritering. Herigennem kommer avisens ledelse og redaktion direkte i kontakt med deres kernelæsere og får en daglig åjourføring på det, som optager og vedkommer menigmand ude i samfundet.

De små irritationer over den manglende snerydning eller Pia Kjærsgaards seneste direktiv til regeringen får et par ord med på vejen i et læserbrev eller i det længere debatindlæg, hvor en væsentlig og betydningsfuld sag, der optager sindene, tages op og debatteres bredere. Og frem til kronikken, der virkelig er stedet, hvor man får plads og synlighed til at tage fat i et emne som f.eks. lærernes uduelighed, Willy Søvndals evner for at gå på vandet eller et andet spændende og interessant problem, der netop spøger i tiden.

Erik Thorsen evnede til det sublimt at visualisere, i vignettens enkelthed, læserbrevets indhold og tanke. I et klart og folkeligt billedsprog skabte han tusindvis af vignetter og ved en gennemgang af de godt 8000 tegninger, Museet for Dansk Bladtegning har modtaget fra familien, er det ikke lykkedes at finde to tegninger, der var ens. Fabulerende og underfundigt blev det til et fantastisk billedtæppe, der i avisen gjorde læserbrevene og de øvrige læserindlæg til et meget værdifuldt stofområde.

I de større debatindlæg og i kronikkerne magtede Erik Thorsen på fornemste vis, at udvide vignettens sprog til at blive en dybere og mere kommenterende tegning, hvor han uden at begrænse loyaliteten over for skribenten ofte bidrog til at se indlæggets indhold fra en bredere og/eller anden synsvinkel.

Bladtegnegangen, 2. marts
- 29. maj 2010.

Årets pressefoto 2009/2010

208 fotografer sendte 3193 stillbilleder ind til Årets Pressefoto, fordelt på 320 serier og 1.305 enkeltbilleder. Lidt over halvdelen af fotograferne deltog i konkurrencen

om at blive Årets Pressefotograf. Antallet af indsendte fotografier var lidt mindre end sidste år. Til gengæld var der stor glæde over kvaliteten og lange overvejelser med tænders gnidelse, hver gang der skulle vælges en eller to vindere – fordi det samtidig betød, at andre rigtig gode billeder og ikke mindst billedserier skulle fravælges.

I de sidste par år er mængden af indsendte produktioner til web vokset og det har betydet, at der i år var kommet to helt nye kategorier: Audio Slideshow og Multimedie, der afløste den tidligere kategori, som hed "Visuel journalistik på nettet". I det hele var der indsendt ikke færre end 59 produktioner indenfor tv og web, og for første gang blev der uddelt priser i alle kategorier. Dommerne var dog helt særligt begejstrede over de to nye kategorier, og der er ingen tvivl om, at standarden var helt utrolig høj både for indhold, form og teknisk udførelse, hvilket betyder, at barren er sat højt til de kommende år.

Dommerne for stillfoto var Linda Henriksen, fotograf på *Berlingske Tidende*, Teit Hornbak, nyhedschef på *Polfoto* og Espen Rasmussen, billedchef på *Verdens Gang* i Norge. Juryen, der bedømte de indsendte tv-indslag og multimedieproduktioner, bestod af Sofus Comer, freelance fotojournalist og webdesigner, Mikkel Hertz, kanalchef TV2 News samt Troels Sørensen, tv-fotograf, East Production.

De nominerede i Årets Pressefoto: Anders Birch - Carsten Snebjerg - Christian Als - Jacob Ehrbahn - Jan Grarup - Jens Dresling - Jonathan Bjerg Møller - Kristian Djurhuus - Lars Møller - Lea Meilandt Mathiesen - Lærke Posselt - Mads Nissen - Martin Bubandt - Michael Lindebjerg - Miriam Dalsgaard - Niels

Ahlmann Olesen - Ole Jermiin - Peter Hove Olesen - Rasmus Flindt Pedersen - Steven Achiam - Thomas Lekfeldt.

Ved udstillingsåbningen 5. marts kl. 13 blev årets vindere kåret.

Det Nationale Fotomuseum, 6. marts - xx.xx. 2010.

Kongehusets musikinteresse

Der er mange vidnesbyrd om musikdyrkelse inden for Kongehuset. I nyere tid er det hovedsagelig Christian 9.'s dronning, Louise, og kong Frederik 9., man kommer til at tænke på. På Det Kongelige Bibliotek findes størstedelen af dronning Louises nodebibliotek, som rummer talrige smukt indbundne bind.

På en lille udstilling i montren ved Dronningesalen vistest begyndelsen af januar 2010 udvalgte bind fra samlingen og desuden belyse Frederik 9.'s virksomhed som dirigent.

Udstillingen var foranlediget af den årlige konference i den amerikanske dirigentsammenslutning Conductors Guild. Konferencen fandt sted i København 5.-9. januar og havde Frederik 9. som et af sine temaer.

Skjulte rum – glemte steder

berettede om små og store rum, hvortil offentligheden normalt ikke har adgang. Rum, der findes på landets herregårde, pumpestationer, slotte, kirker, fabrikker, klostre, hospitaler, retsbygninger, museer, biblioteker m.m. Det er ikke de præsentable rum eller steder, den handler om, men de rum som sjældent eller aldrig benyttes.

Det er alle rum og steder, der har særlige visuelle kvaliteter: arkitektoniske, byggetekniske eller kulturhistoriske kvaliteter i form af udsmykning eller særligt indhold.

Udstillingen præsenterede lokaliteter af mange slags: loftsrums, tårnværelser, kældre, køkkener, driftsbygninger, havebygninger, pavilloner, men også de rum, som måske kun fungerer som gennemgangsrum, pulterrum, eller blot henstår mere eller mindre tomme. Indimellem kan det være bygninger, som er næsten tilgroede og måske i stærkt forfald, men hvor bygningens oprindelige skønhed stadig kommer til udtryk.

Udstillingen blev suppleret af en bog, hvor Kurt Rodahl Hoppes magiske billeder ledsages af korte tekster om de enkelte steder og deres historie, skrevet af historikeren og journalisten Anette Molbech.

Udlånsbroen 29. januar til 13. marts 2010.

Foredrag og debat

Lastens Vej

Operaintrouktion

mandag 25. januar 2010

Henrik Engelbrecht fortalte om Det Kongelige Teaters opsætning af Igor Stravinskis *Lastens Vej*, som er fortællingen om den amoralske millionarving Tom Rake-well, som er besat af penge og sex.

Han ender i armene på Fanden selv, som baner vejen for den unge mands deroute mod vanvid og fattigdom.

Den dæmonisk-komiske opera

William Hogarth (1697-1764) var var banebrydende for den moderne karikatur gennem sin moraliserende samfundskritik. Fru The Rake's Progress (*Lastens Vej*), 1735. Seriens otte billeder beskriver den rige købmandssøn Tom Rakewells rygesløse lin. Han bruger alle sine penge på luksus, kvinder og spil, og ender sit liv på et psykiatrisk hospital, Bedlam.

er komponeret i 1951 som en sprudlende melodisk parafrase over klassiske komponisters stil med Stravinskij's helt egen twist.

Forestillingen blev iscenesat af David Radok, der på Det Kongelige Teater tidligere har skabt operasucceser som *Rejsen til Reims* og *Peter Grimes*.

Premiere 9. februar 2010.

Jephtha

Operaintroduktion

mandag 8. marts 2010

Efter Händel-succeserne *Julius Cæsar* og *Partenope* fulgte Den Kongelige Opera op med Händels sidste store værk – hans oratorium *Jephtha*, der i hænderne på den kontroversielle og højt anerkendte engelske instruktør Katie Mitchell opføres scenisk som en opera.

Händels psykologiske og poetiske værk er historien om Jephtha, som lover Gud at ofre det første levende væsen på sin vej, hvis hans hær sejrer – og den første han møder er datteren Iphis.

Musikken er i de allerbedste

hænder hos Danmarks førende barokorkester Concerto Copenhagen og dirigenten Lars Ulrik Mortensen, der er hovedkræfterne bag den moderne danske baroktradition.

Operadramaturg Henrik En-

Händels oratorium *Jephtha* havde premiere på Covent Garden 1751.

gelbrecht fortalte denne eftermiddag om handling, musik og opsætning.

Premiere 20. marts 2010.

Fruen fra dybet

onsdag 10. februar 2010

I forbindelse med temaet *Forestillinger om kvinder* fejrede Diamanten sin nye galionsfigur, og samtidig blev der sat fokus på en af historiens mest underfundige og eventyrlige væsner: Havfruen.

Havfruen er en tragisk og tvetydig eventyrfigur. Halvt menneske og halvt dyr, fanget mellem to verdener, og dømt til ulykkelig kærlighed. Hun er en gennemgående mytisk figur i kunsten, men hun har en ganske særlig plads i den danske kultur. Her er den eventyrlige kvindeskikkelse blevet nationalsymbol, ikke mindst på grund af H.C. Andersens eventyr og Edvard Eriksens ikoniske skulptur på Langelinie, som turister fra hele verden rejser hertil for at opleve.

Nu har København fået en ny lille havfrue, nemlig en bronzekopi af

Havfrue og havmand, 1866. Anonym russisk folkekunstner.

Anne Marie Carl-Nielsens havfrueskulptur fra 1921, der siden 2009 har været opstillet ved havnefronten ved siden af Den Sorte Diamant.

Adj. professor på CBS Christoffer Bo Bramsen rejser sammen med Eriksens havfrueskulptur til Shanghai i forbindelse med EXPO 2010 som chef for den danske pavillon på verdensudstillingen. I Diamanten fortalte han om hvilken betydning havfruefiguren har haft for dansk kunst og kultur, hvorfor H.C. Andersen skrev sit eventyr, og hvad det har medført.

Bramsen fik følgeskab af billedkunstneren og fotografen Suste Bonnén, som fortalte om havfruens rolle i sjælelivet og kunsten. Bonnén har arbejdet med havfruefiguren i meget af sin kunst og har skabt flere undervandsskulpturer. Og så er hun med egne ord selv en vaskeægte havfrue!

Foredragsrække:

MENTOR – Produktive forførelser

Forårets foredragsrække handlede om en række af kulturhistoriens dramatiske men dybt frugtbare mentor-protégé-forhold.

Hvor mange af os drømmer

ikke om en dag at møde det menneske, som kan bringe os i fart, i udvikling, inspirere os, så vi kan udfolde vores endnu uforløste potentialer?

Historien rummer mange eksempler på, hvordan kunstnere, tænkere, intellektuelle på et helt afgørende tidspunkt har mødt et menneske, som fik dem til at folde sig ud i et fagligt og menneskeligt flow: Deres mentor!

Mentor-ordet har en mytologisk resonans, og mentoren betegner sammen med sin protégé en hel essentiel menneskelig relation, nemlig den i mellem en erfaren, ofte lidt ældre person, der hjælper, inspirerer og skubber en yngre person i rigtig retning. Det er den græske mytologi, der har lagt navn til begrebet: Mentor var navnet på den ven, Odysseus bad om at tage sig af sin søn Telemakos, mens Odysseus drog i krig i Troja.

Foredragsrækken beskæftigede sig med en række mentor-protégé-forhold, hvor det simpelthen er umuligt at nævne den ene uden dermed også at nævne den anden: Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig, Goethe og Schiller, Freud og Jung, Gertrude Stein og Hemmingway.

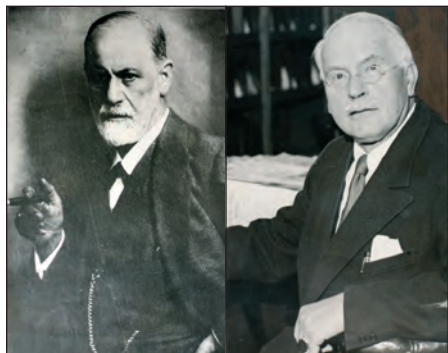
Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig

onsdag 3. marts 2010

Historien om Karen Blixen og Thorkild

Bjørnvg fortalt af Catherine Lefebvre.

Sigmund Freud og Carl Gustav Jung

onsdag 10. marts 2010

Historien om Sigmund Freud og Carl Gustav Jung fortalt af Christian Braad Thomsen.

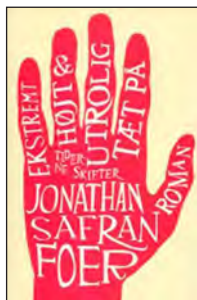
International forfatterscene

Jonathan Safran Foer

USA

onsdag 20. januar 2010

På trods af sine kun 32 år har amerikanske Jonathan Safran Foer haft en kometkarriere, der har gjort ham til en af sin tids mest anerkendte forfattere.

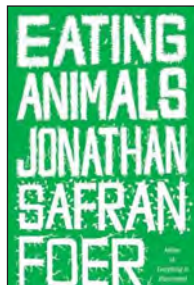
Vidunderbarnet fra Washington slog massivt igennem med romanerne *Alt bliver ophyst* (2002) og *Ekstremt højt og utrolig tæt på* (2005), der blev lovpriset af en enig anmelderstab og lynhurtigt løftede Foer til

tops på alverdens bestsellerlister. Sværvægtene som Salman Rushdie og John Updike var ikke sene til at udnævne ham som den nye, store litterære stjerne.

Nu kunne Jonathan Safran Foer opleves på scenen i Den Sorte Diamant, da han i januar besøgte International Forfatterscene og blandt andet fortalte om sin nye bogudgivelse.

I *Eating Animals* skifter Foer genremæssigt spor.

Foer har skrevet en debatbog, der kaster sig ud i en eksistentiel og kulturel undersøgelse af menneskets kødforbrug, og ser nærmere på de etiske og moralske problemstillinger, der ligger bag.

Hvorfor spiser mennesket overheadet dyr? Og kan (og bør) mennesket blive ved med at spise ligeså meget kød i denne klimafokuserede tidsalder?

Uwe Tellkamp

Tyskland

onsdag 24. februar 2010

20-året for Murens fald er blevet tematiseret i utallige bøger de seneste par år, men ingen har gjort det så uforglemmeligt som Uwe Tellkamp.

Den tyske forfatter har et utal af litteraturpriser på sit CV, men vandt i 2008 den prestigefyldte Deutscher Buchpreis for sin vældige roman *Tårnet*. Et gigantisk værk på næsten 1000 sider og med et persongalleri, der tæller over 100 bipersoner!

Tårnet er Tellkamps tredje roman og er et autentisk sindbillede på livet i DDRs sidste år. Handlingen er centreret omkring tre personer i den østtyske repu-

blik, hvor undergangen lurer lige om hjørnet. De forsøger forgæves at holde sig ude af det giftige samfund ved at bo i det gamle villa-kvarter "Tårnet", hvor tiden og udviklingen synes at være gået i stå.

Tellkamp

er født i 1968 i Dresden og har selv været direkte øjenvidne til DDRs fald. Han gjorde tjeneste i hæren, arbejdede som læge og blev i 1989 arresteret i forbindelse med sammenbruddet. Med *Tårnet* har han endegyldigt vist sig som en af Tysklands store nulevende forfattere.

Martin Walser

Tyskland

mandag 1. marts 2010

En af Tysklands absolut vigtigste litterære skikkelser kunne opleves live, da Martin Walser (f. 1929) optrådte på International Forfatterscene i Den Sorte Diamant.

Den tyske forfatter er en af hovedskikkelserne i efterkrigstidens europæiske litteratur og har skrevet en lang række kritiske bøger om det tyske samfund. Hans tilbagevendende temaer kredser om menneskets ulykkelige og uforbederlige tilstand og borgerskabets tomhed og dobbelt-

moral. Han politiske vinkel har givet ham en anelig indflydelse på den tyske samfundsdebat, både i og uden for kunsten.

Walser har en stor kunstnerisk produktion bag sig og har udover litteratur også arbejdet med

radio, film og teater. Han har altid været en kontroversiel forfatter, hvis udtalelser og værker ofte har vakt furor. Dette har ikke mindst været tilfældet i Walsers seneste biografiske roman *En mand, som elsker* (2008), der omhandler den 73-årige Goethes kærlighed til en 19-årig kvinde.

Günter Wallraff

Tyskland

onsdag 17. marts 2010

Der findes nok ikke mange virksomheder eller personer i efterkrigstidens Tyskland, der har følt sig særligt bærede over at have optrådt i Günter Wallraffs værker. Den berømte samfundsrevsende forfatter er kendt for sin banebrydende undercover-journalistik, hvor han ofte i sindrige forklædninger har afdækket sociale uretfærdigheder.

Med egen krop har han udforsket hverdagens og virkelighedens randeksistenser. Talrige gange har han skiftet identitet og ageret både alkoholiker, vagabond og tyrkisk gæstearbejder for at kunne beskrive vilkårene for det tyske samfunds underklasser.

I 2008-2009 levede Wallraff et helt år forklædt som somalieren Kvami Ogonno for at kunne skildre hverdagsracismen i Tyskland. Han har lagt navn til det svenske udtryk wallraffa, som betyder at optræde under hemmelig identitet.

Wallraff er født i 1942 i Burscheid nær Köln. Han har op gennem 1960'erne stået i spidsen for en voksende arbejderlitteratur og har udviklet sig til en af de helt store samfundskritikere i efterkrigstidens

Tyskland. Han er en kontroversiel skikkelse, der af gode grunde har vakt opsigt over det meste af verden, og hvis bøger er udkommet på talrige sprog.

I Diamanten fortalte Wallraff fortælle om sit arbejde, sine metoder og ikke mindst sine værker – senest *Aus der schönen neuen Welt* fra 2009.

Andre arrangementer

Diamantnatten

fredag 5. februar 2010

Med lyd, lys og bevægelse blændedes op for en nat med kulturoplevelser af den helt magiske slags.

En aften med lysinstallation, filmforevisning, musik, dans og litteratur, da Diamantnatten pustede liv og varme i en mørk og kold vinteraften.

Programmet bestod bl.a. i en særvisioning af Per Flys *Kvinden der drømte om en mand* og et møde med instruktør Per Fly og skuespiller Sonja Richter.

Koncert med Nana Jacobi m. gæsteoptræden af Gunnar Halle.

Oplæsning ved Stine Stengade, underlægningsmusik v. Sofus Forsberg.

Dansere fra Dansk Dansteater.

Future Shorts: Kortfilmprogram

Koncert: Mikael Simpson

Miss OTB

DJ Djuna Barnes

Lyd-landskab af Sofus Forsberg

Lysdesign: Mikael Sylvest

Udstilling, videokunst, improvisationsdans, lounge, happenings og overraskelser; gratis adgang til alle udstillinger i Det Na-

tionale Fotomuseum, Museet for Dansk Bladtegning og Montanasalen.

Diamantnatten bød på en unik totaloplevelse af genrer, der blandede sig på tværs af kunstarter. I hvert et hjørne af den arkitektoniske perle var der oplevelser at finde: fra det stille og sanselige til det vilde og vovede. – Restaurant søren k og café øieblikket bød bl.a. på let og lækker mad, bobler og frozen cosmopolitans til de omkring 1.600 gæster.

International kvindedag 100 år

8. marts – International Kvindedag

mandag 8. marts 2010

Den Sorte Diamant fejrede 100 års fokus på kønskamp og ligestilling med besøg fra en række af verdens førende kvindelige tænkere, kunstnere og politikere

8. marts 2010 var det 100 år siden, den første internationale kvindedag så dagens lys. Det blev markeret med en af årets største begivenheder, da Den Sorte Diamant, KVINFO og Goethe-Institut

Clara Zetkin (til venstre) med Rosa Luxemburg i 1910. Ideen om Kvindernes internationale kampdag blev fremsat af Clara Zetkin på den internationale kvindekongres arrangeret af Socialistisk Internationale i København i august 1910.

Dänemark i fællesskab fejrede jubilæet med en stor international konference – en hel dag hvor det var muligt at opleve en række af de vigtigste kvindelige tænkere, kunstnere, politikere og debattører fra hele verden.

Det blev første gang besluttet at afholde en årlig International Kvindedag i København i 1910. Derfor var det oplagt at fejre 100-året samme sted.

Man kunne bl.a. møde den egyptiske verdensberømte forfatter, læge og kvindeaktivist Nawal El-Saadawi; en af hovedkræfterne bag den nyere amerikanske feminisme og tidligere rådgiver for Bill Clinton, Naomi Wolf; den unge saudiske filminstruktør Haifaa Al-Mansour; danske Suzanne Brøgger; den tyske forfatter

Mithu Sanyal; den amerikanske feminist-blogger Jessica Valenti, og Islands tidligere præsident (1980-1996) Vigdis Finnbogadóttir.

Jubilæet gav anledning til at fejre de sejre og rettigheder kvinder gennem årene har vundet. Men det gav også anledning til at holde status og se kritisk fremad.

Set i globalt perspektiv er kvinders livsvilkår væsensforskellige. Nogle steder i verden er basale rettigheder endnu ikke opnået. Andre steder, selv der hvor det ser ud til at gå bedst med kønsligestillingen, er der fortsat nødvendige krav at stille.

Konferencen var arrangeret af KVINFO, Goethe-Institut Danmark og Det Kongelige Bibliotek.

Dialogrække forår 2010:

Hvem gemmer tåreernes historie? De fotografiske arkivers demokratiske potentiale

Igen var der tale om et samarbejde mellem Kort- og Billedafdelingen og Folkeuniversitetet, og igen var der mulighed for at møde en lang række fremtrædende fotografiforskere, fotografer og forfattere, blandt andre Mette Sandbye, Jytte Rex og Søren Mørch.

I løbet af dialogrækken blev inddraget meget forskelligt kildemateriale og mange spændende emner. Der blev sat fokus på den fotografiske afbildning af de danskere, som ikke var omfattet af den første danske grundlovs tildeling af stemmeret – fruentimmere, forbrydere, fjolser, fattigfolk, folkehold og de fremmede. Der blev givet et indblik i verdens største digitale samling af data om slavegjorte afrikanere, der nyligt er åbnet, og dens demokratiske potentiale diskuteredes.

Der blev sat fokus på køn og seksualitet i kurateringen af udstillingerne *SPOR* og *Lost and Found. Queering the Archive*. Og endelig var der mulighed for at høre om kunstnerens og historikerens arbejde med fotografiet. Hvad er fotografiets særlige potentiale? Og hvilken rolle kan det spille, når historien om det nære liv og om verdenssamfundets udvikling skal fortælles?

Forelæsningsrækken er støttet af Statens Kunstråds Billedkunststudvalg.

Arrangør: Anja Tollan, Fotohistoriker og dokumentarfotograf, cand. mag. og exam. art.

Den demokratiske medborger. De fravalgte - og fotografiet

onsdag 24. marts 2010

Fotohistoriker, cand.mag. og exam.art. i Moderne Kultur og Kultursociologi, Anja Tollan, i dialog med Tim Knudsen, professor v. Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Hvad rummer datidens fotografiske billedarkiver af billeder over borgere, som et folkestyre under udvikling i første omgang ekskluderede fra aktivt medborgerskab?

Med udgangspunkt i dansk demokratihistorie fra enevælde til folkestyre og fra folkestyre til markedsdemokrati rettedes blikket først mod de velkendte visuelle fremstillinger af forfatningskampen i 1880'erne og dens (aner)kendte aktører.

Herefter rettedes opmærksomheden mod det fotografiske arkiv over de (u)kendte, berygtede og fravalgte.

Hvordan blev datidens (paradoksale?) ønske om ”at danne et fotografi af nationen i dens nuværende skikkelse lige fra det laveste folkeliv til blomsten af samfundet” realiseret?

Blev fotografiet et subjektivt

redskab i kampen for eller mod opnåelse af politisk, socialt og kulturelt medborgerskab?

Der vistest historiske og aktuelle eksempler på fotografiske billeder, som peger på det fotografiske medies potentiale som spejl for selvrefleksivitet og identitetstablering.

Musik

Nytårskoncert!

fredag 8. januar 2010

DiamantEnsemblet

Jonas Egholm, guitar

Ying-Hsueh Chen, slagtøj

Marianna Shirinyan, klaver

Præsentation: Sira Stampe

Lys: Mikael Sylvest

Nogle mener bestemt, at det er nødvendigt at hoppe ned fra en stol med fest og ballade omkring sig, når klokken slår 12 nytårsaften, for at de føler, at det rigtigt er nytår. Andre foretrækker en stille eftertænksom aften.

Der er mange måder at fejre nytår på. I DiamantEnsemblet er de ti musikere i hvert fald enige om, at det er blevet en tradition at spille året ind med en Nytårskoncert i Diamanten!

Her var plads til både sjov og alvor på scenen og i musikken. Dronningesalen fik et løft med lyset, og så blev publikum budt på et glas nytårsbobler.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond.

Mediepartner: DR P2.

Sinne Eeg

Vinterjazz 2010

lørdag 30. januar 2010

Sinne Eeg, vokal

Morten Ramsbøl, bas

Morten Lund, trommer

Jacob Christoffersen, klaver

Sinne Eeg er Danmarks nye jazzsangerinde, som med sin mørke, klare og levende vokal har gjort lynkarriere siden 2007.

Det er allerede blevet til fem cd'er, flotte anmeldelser, priser og mange koncertoptrædener på anerkendte udenlandske festivaler, spillesteder og koncertsale. F.eks. skrev *Berlingske Tidende* at: "Stemmen er sikker og udtryksfuld."

Til denne koncert – der var en del af Vinterjazz 2010 – kom bl.a. smagsprøver fra det album, som blev udsendt i marts 2010 med Sinne Eegs egne kompositioner og fra hendes sidste cd *Kun en drøm*, som indeholder moderne udgaver af gamle danske evergreens som eksempelvis *Dansevisen* og *Førelsket i København*. Sinne Eeg henter bl.a. sin inspiration fra Ella Fitzgerald, Nat King Cole, Frank Sinatra, Stevie Wonder og mange flere.

DiamantEnsemblet & Nikolaj Znaider

tirsdag 2. februar 2010

DiamantEnsemblet med gæster

Nikolaj Znaider, violin

Nikolaj Znaider er i dag en af de mest efterspurgte violinister på den internationale musikscene, ikke blot som solist med stjernestatus, publikumssucces og flotte anmeldelser, men som musiker med et bredt vingeang i det hele taget. Nikolaj Znaider er med årene blevet en meget eftertragtet kammermusiker og er også at finde på plakaterne som dirigent.

Derfor var det en meget stor glæde for DiamantEnsemblet igen at

kunne præsentere den danske stjernemusiker.

Sidste sæson var han solist i musik af Bach, i denne sæson var valget faldet på en anden af musikhistoriens helt store, nemlig Mozart. Først kom Nikolaj Znaider på scenen som kammermusiker og spillede 1. violinstemmen i Mozarts Strygekvintet i g-mol. Derefter mødte publikum ham som dirigent for et lettere udvidet DiamantEnsemble, der spillede Mozarts næsten timelange *Grand partita*.

Program: Mozart: Strygekvintet, g-mol, KV 516; Mozart: Grand partita, B-dur, KV 361.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond.

Mediepartner: DR P2.

Stefano Bollani Trio

Vinterjazz 2010

lørdag 6. februar 2010

Stefano Bollani, klaver

Jesper Bodilsen, bas

Morten Lund, trommer

Trioen spillede bl.a. numre fra deres første ECM-udgivelse *Stone in the Water*. En udgivelse som i *Politiken* i slutningen af november 2009 fik rosende ord med på vejen og bl.a. blev kaldt "... en af årets vigtigste jazzudgivelser" og fik ikke mindre end seks hjerter.

Trioens spil er i verdensklasse og gruppens lyd er kendetegnet ved at være smidig, fin, flydende og gennemført musikalsk.

Netop samspillet mellem de tre musikere er en vigtig bestanddel af deres samarbejde, Stefano Bollani: "Vi diskuterer aldrig hvordan vi skal spille et stykke musik ... og der er en fælles forståelse for at måden, hvorpå vi spiller sangene, som-

metider kan være mere vigtig end selve materialet. Alle i gruppen er altid fokuseret på den samlede lyd. Dette er mit ideal for samspil i jazzgrupper.”

Trio con Brio I

tirsdag 9. februar 2010

Trio con Brio spillede seks af Beethovens klavertrioer fordelt på tre fyraftenskonserter i Den Sorte Diamant.

Con brio betyder livligt, med energi, og der er ingen tvivl om, at trioen lever op til dette. Trio con Brio blev grundlagt i 1999 og består af tre centrale personer i dansk musikliv: Pianisten Jens Elvekjær, der også er en efterspurgt solist, violinisten Soo-Jin Hong, der er 1. koncertmester i DR SymfoniOrkestret og Soo-Kyung Hong, der er solocellist i Det Kgl. Kapel.

Trioen er en af de mest roste i Danmark og det høje musikalske niveau, der kendetegner den, har resulteret i mange væsentlige priser. En af de mest værdifulde vandt Trio con Brio i USA i 2005: Kalichstein-Laredo-Robinson International Trio Award. Prisen tildeles kun hvert andet år og kun til en klavertrio i verdensklasse. Det har givet Trio con Brio et stort kontaktnet i USA, og trioen har bl.a. optrådt i den berømte Carnegie Hall i den forbindelse.

Beethoven er trioens kerne-repertoire, og det er ikke første gang, at de spiller hans klavertrioer: Da de tre musikere i 2003 spillede dem alle i Tivolis Koncertsal, skrev *Berlingske Tidende*: Olympisk mesterskab!

3 musikere + 3 koncerter = 6 Beethoven trioer.

Programmet denne tirsdag var Beethoven: Klavertrio opus 1 nr. 1; Beethoven: Klavertrio opus 70 nr. 1.

Bachs Bibliotek

mandag 22. februar 2010

Ars Nova Copenhagen, Concerto Copenhagen og Paul Hillier, dirigent

Der var en, der var to, der var tre – og så var der alle de andre Bach'er.

Bach-slægten er vidtforgrenet i musikmiljøet, men mest kendt og husket af dem alle er Johann Sebastian Bach, der har komponeret en lang række fantastiske barokværker og i sin tilgang til musikken kan karakteriseres som meget systematisk og grundig.

Derfor er det heller ingen tilfældighed, at han førte et arkiv over familiens musik og studerede de musikalske traditioner, som han skulle bygge videre på – både hvad angår genrer og stilarter. Han kendte med andre ord den musikalske arv.

De to faktorer, at han var grundig og havde sans for tidligere tiders tradition, gjorde ham til en eminent arrangør. Noget der i dag er gået i glemmebogen til fordel for hans egne kompositioner, men ved koncerten 27. februar kunne man opleve begge sider af Bach – både som arrangør og komponist. Der blev bl.a. sunget og spillet værker af Sebastian Knüpfer og J.S. Bachs onkel Johann Christoph Bach samt Bachs egne værker.

Aftenens værker blev opført i rigtig Bach-ånd af Ars Nova, der siden 1979 har specialiseret sig i tidlig og hel nutidig vokalmusik, og Concerto Copenhagen, der er Skandinavien's førende orkester i barokmusik og som alle spiller på historiske instrumenter. Koncerten blev dirigeret af den herboende engelske dirigent, Paul Hillier.

Program: Johann Christoph Bach (1642-1703): Merk auf mein Herz; Sebastian Knüpfer (1644-1676), arr. J.S.

Bach: Erforsche mich Gott; Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594), arr. J.S. Bach: Missa Brevis; Johann Sebastian (1685-1750): Jesu meine Freude, Ich lasse dich nicht, Lobet dem Herrn.

Støttet af Toyota-Fonden og Knud og Dagny Gad Andresens Fond.

Doulce Mémoire

Vokalværker fra Christian 3.s tid

fredag 26. februar 2010

Capella Hafniensis

Ole Kongsted, musikalsk ledelse

Allan Rasmussen, cembalo

Ingolf Olsen, luth

Doulce Mémoire: 20-års jubilæumskoncert med vokalensemblet Capella Hafniensis, der frem for nogen i Østersøområdet har stået for de seneste års repertoiremæssige fornyelse indenfor den ældre musik. Koncerten præsenterede nyfundne og nylig udgivne værker fra Christian 3.s tid.

Capella Hafniensis er den eneste professionelt arbejdende vokalgruppe i Danmark, der udelukkende arbejder med renæssancemusik. Det har en grundstamme på 7 sangere, der kan udvides efter behov.

Programmet var centreret om Ole Kongsteds seneste udgivelse af musik fra Christian 3.s tid med en række nyfundne værker af Mattheus le Maistre, en af de nederlandske mestre fra det 16. århundrede, der 1554-68 var kapelmester ved kurfyrst August I af Sachsens hof. (Capella Hafniensis Editions in cooperation with the Royal Library, Series B, vol. 2, 2009. xxx, 70 ss.)

Støttet af Oticon Fonden.

Return to Denmark - toptunet trio jazz

Niels Lan Doky trio

torsdag 4. marts 2010

Niels Lan Doky, klaver

Morten Ramsbøl, bas

Alex Riel, trommer

Pianisten Niels Lan Doky har igennem 30 år sat mange – og meget forskellige – spor på den internationale jazzscene. Allerede som 15-årig sad han ved tangenterne i Thad Jones' stærkt besatte Eclipse-big band i København. Umiddelbart efter gymnasiet gik turen til Berklee i Boston, og som 21-årig bosatte Niels Lan Doky sig i New York.

Blandt de mange stjerner, han indtil nu har spillet og turneret med, kan nævnes Gary Peacock, NHØP, Adam Nussbaum, Ray Brown, Randy Brecker, Charlie Haden, John Scofield, Toots Thielemans og Diane Reeves.

Sammen med sin bror, bassisten Chris Minh Doky, havde han i midten af 1990'erne stor succes, og The Doky Brothers var kendt langt uden for de snævre jazzkredse med placeringer på flere hitlister.

I en årrække har Niels Lan Doky arbejdet som producer på en række internationale udgivelser.

Sideløbende med timerne i pladestudierne har Niels Lan Doky siden 2002 i perioder helliget sig arbejdet som dokumentarfilminstruktør. I Danmark mest kendt for *Between a Smile and a Tear*, som handler om miljøet og menneskene i det gamle Jazzhus Montmartre. Han er nu i gang med sin tredje filmproduktion og arbejder sideløbende på en bog, hvor han udforsker parallellerne mellem zen og jazz. Niels Lan Doky modtog Ben Webster Prisen i 2008.

Med titlen *Back to Denmark* indspillede han med sin nye danske trio, der ud over ham selv består af bassisten Morten Ramsbøl og trommeslageren Alex

Riel. De var i forbindelse med udgivelsen på turné i Danmark og eneste koncert i København var denne koncert i Diamanten.

The Other Europeans

tirsdag 9. marts 2010

The Other Europeans begyndte som et musikprojekt i 2008 med den karismatiske musiker og komponist Alan Bern som bandleder. Formålet er at udforske og videreudvikle forbindelseslinjerne mellem jødisk og sigøjnermusikultur, dvs. mellem klezmer og romamusik, og fortsætte traditionen af kreativt samspil og gensidig påvirkning.

Omdrejningspunktet er to bands, bestående af hhv. syv jødiske og syv sigøjnermusikere med rødder i Europa, med fælles repertoire og med stil med rumænsk-moldaviske rødder. Blandt de 14 internationalt kendte musikere er bl.a. Matt Darriau, klezmerorkestret Klezmatics' fremragende klarinettist.

De andre klezmermusikere kommer fra Tyskland, Storbritannien og USA. Romabandet ledes af den ungarske cymbalom-virtuos, Kálmán Balogh og de andre sigøjnervirtuoser kommer fra Moldova, Bulgarien og Ungarn. Begge musiktraditioner bygger på lidenskabeligt og følelsesladet spil.

DiamantEnsemblet & Saleem Abboud Ashkar

tirsdag 23. marts 2010

DiamantEnsemblet

Saleem Abboud Ashkar, klaver

Den unge palæstinensisk-israelske pianist Saleem Abboud Ashkar, der blandt andet er kendt for sit samarbejde med Daniel Barenboim, er ved at være en efterspurgt pianist på den internationale scene.

Saleem Abboud Ashkar er født og opvokset i Nazareth, og først da han havde gået et par år i skole, hørte han for første gang overhovedet et klaver. Til gengæld var han sikker på, at sådan et måtte han spille på. Hårdt arbejde og musikalitet førte ham til studier først på Royal Academy of Music i London og siden til Musikkonservatoriet i Hannover.

Han debuterede i Dronningesalen i vinteren 2009 med en overbevisende solokonzert, hvor han bl.a. spillede Beethoven og Schumann, og da han blev spurgt om han ville komme igen, denne gang for at spille kammermusik med Det Kongelige Biblioteks husensemble, var svaret: Ja, gerne. Det var derfor med stor glæde, at DiamantEnsemblet kunne præsentere Saleem Abboud Ashkar i værker af Mozart og Beethoven.

I øvrigt samarbejder Saleem Abboud Ashkar med violinisten Nikolaj Znaider; de har bl.a. givet recitals i New York, Milano og Wien.

Program: Ludwig van Beethoven: Klaverkvintet, Es-dur, opus 16 for klaver og blæsere; Antonin Dvorák: Strygekvintet, G-dur, opus 77; Wolfgang A. Mozart: Klaverkvintet, Es-dur, KV 452, for klaver og blæsere.

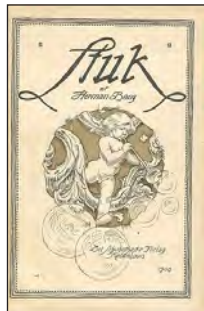
Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond. Mediepartner: DR P2.

Erhvervelser

Håndskriftsafdelingen

Mere Herman Bang

På en nylig afholdt auktion hos Bruun Rasmussen erhvervede Det Kongelige

Bibliotek til Håndskriftafdelingen vigtige 'bangiana' som supplement til de omfattende eksisterende samlinger.

Det drejer sig bl.a. om mere end 120 breve og brevkort til vennerne, journalisten Kristian Dahl og hans hustru Olga Dahl fra perioden 1888-1912, som bl.a. giver et indtryk af Bangs oplæsningsturnéer og rejsen til Amerika, der skulle blive hans sidste. Endvidere om manuskripterne til 16 utrykte digte fra årene 1899-1901, samt manuskriptet til Bangs forord til V.C.S. Topsøes *Jason med det gyldne Skind*.

Mest interessant er muligvis erhvervelsen af 25 hidtil ukendte manuskriptfragmenter til tidlige udkast til romanen *Stuk*, der ikke blev medtaget i romanens endelige version, og som viser noget om Bangs kreative arbejdsproces.

Breve til Bodil Kjer

Skuespillerinden Bodil Kjer (1917-2003) efterlod sig en stor brevsamling, som nu er erhvervet til Håndskriftafdelingen.

En stor del af samlingen består af takkebreve og -kort i forbindelse med hendes mange roller på teatret og i film. Men derudover er der mange hundrede breve fra familien, kolleger og venner inden for andre kunstarter, som hun kendte

og arbejdede sammen med.

Samlingen, der indeholder breve fra slutningen af 30'erne til hendes død, giver som helhed et indsigtfuldt billede ikke blot indirekte af Bodil Kjer som person og kunstner, men også – og især – af det teatermiljø, hvis 'førstedame' hun blev beskrevet som, og af det bredere kulturmiljø, hun færdedes i.

Forfatteren Erling Kristensens efterladte papirer Erling Kristensen (1893-1961) var i sin egen samtid en meget læst og omdiskuteret forfatter.

Debutromanen *Støtten. Bondepsykologisk Romanstudie* (1927) blev skrevet som modvægt mod idealiseringen af bonden og vakte så voldsom forargelse, at Erling Kristensen måtte flytte fra den lille by, han boede i, til storbyen Aalborg, og også en række af hans senere romaner fik en blandet, dog overvejende positiv modtagelse.

Håndskriftafdelingen har nu som gave modtaget forfatterens efterladte papirer. Udover scrapbøger og udklip, der dokumenterer det omstridte forfatterskab, findes der udkast og manuskripter til hans mange litterære arbejder inden for forskellige genrer og en stor samling breve fra familie og venner, men også fra læserne af hans bøger og fra hans mange forfatterkolleger og bekendte inden for det politiske liv, herunder socialdemokraten Julius Bømholt.

Blandt erhvervelserne på en auktion hos Bruun Rasmussen var et af de mest berømte værker inden for den italienske futurisme, nemlig F.T. Marinettis *ZANG TUMB TUUUM* fra 1914. Med et avanceret layout og nye poetiske udtryksformer skildres et slag i den 1. Balkan

Krig, som forfatteren selv oplevede som udsendt journalist. Værket fik stor igangsættende betydning for den moderne litteratur og for avantgardistisk bogkunst.

Andre nyerbvelser

Komponisten Rudolph Simonsen: Manuskriptet til "Almenmenneskelige Værdier. Platon - Spinoza - Goethe." (78 s., 1940).

Komponisten og dirigenten Ebbe Hamerik: Breve, scrapbøger 1927-49, udklip, plakater m.m.

Musikpædagogen Herbert Rosenbergs og komponisten Ole Carsten Greens efterladte papirer, endvidere ved forhandlingsprotokoller og andre papirer vedr. div. legater i tilknytning til Wilhelm Hansens musikforlag og Wilhelm Hansens scrapbøger, primært vedr. koncerter og andre musikarrangementer 1935-70.

Dokumentet "Førfølg af Translateur P. A. Heibergs trykte Indlæg" [i Sagen: Generalfiskalen paa Embedsvegne contra Translateur P. A. Heiberg], samt Hof og Stads-Rettens Dom af 27de December 1799.

L. A. Ring og H. A. Brendekilde: 34 breve til gårdejer Lars Ebbesen 1884-1924.

Breve til oversætteren Karsten Sand Iversen fra en lang række forfattere m.m. i ind- og udland samt enkelte manuskripter.

1 brev fra Carl Nielsen til Hr. Hansen-Larsen, dat. 27. 8. 1918.

Breve til forfatteren og oversætteren Karin Bang.

Piet Heins breve til Ebbe

Sadolin.

Ole Sarvigs breve til forlægger Hans Jørgen Brøndum.

Martin Andersen Nexøs breve til journalist og redaktør K.A. Petersen, Julius Clausens breve til Liddi Janower, Niels Clemmensens breve til Hans Hartvig Seedorf, breve fra den færøske billedhugger og grafiker Janus Kamban, breve til overbibliotekar Torben Nielsen.

Også breve i tilknytning til familierne Thiele og Bentzon er modtaget.

Enkeltbreve er erhvervet med afsendere som Niels W. Gade, J.P. Jacobsen, Johannes V. Jensen, Karen Blixen, Peter Freuchen, Lise Nørgaard, Otto Gelsted, Carl Nielsen, Robert Storm Petersen, Henrik Pontoppidan, Johannes Jørgensen, Adam Oehlenschläger, Peter Freuchen, William Heinesen, Herbert Pundik, Thor Lange.

Sprogforskeren Otto Jespersens efterladte papirer.

Eli Fischer-Jørgensens videnskabelige papirer, heri papirer af og om bl.a. Paul Diderichsen og Louis Hjelmslev, samt Hans Jørgen Uldalls videnskabelige papirer.

Af andre papirer af videnskabelig karakter skal anføres kunsthistorikerne Grete og Erik Zahles efterladte papirer samt fhv. førstebibliotekar, historikeren Svend Gissels papirer, primært vedr. det såkaldte 'Ødegårdsprojekt'.

Adam Oehlenschlägers originalmanuskript til et sørgedigt i anledning af Johan Daniel Herholdts død, 1836.

Fabricius-Müller: "Topografiske Optegnelser til Rejsen fra København til Horsens i Sommeren 1842 i Juli og August.", 102 s.

Manuskripter af Ole Sarvig, Aksel Sandemose, Bodil Bech, C.E. Soya,

Bodil Bech samt Valdemar Rørdam.

En gavebog i anledning af bogtrykker C. Volmer Nordlundes 70-års fødselsdag med talrige indførsler af kolleger, forfattere, tegnere.

Af skitser og tegninger og andre illustrationer er bl.a. indgået skitser af P.S. Krøyer og Viggo V. Key.

Endelig skal fremhæves en lang række skitser, akvareller og bemalede postkort fra maleren Niels Reumert, der er indgået som del af forfatteren og forlæggeren Leif Dalgaard's arkiv.

Kort- og Billedafdelingen

Arkivet fra BO

Enhver boligforretning fra IKEA til Illums præsenterer i dag deres møbler og brugs- genstande, så det minder om indretningen i et hjem.

Vi skal forestille os, at vi står på tærsklen til drømmekøkkenet, det optimale arbejds- eller børneværelse. Forretnings- formen var imidlertid helt ny, da forret- ningsmanden Kaj Dessau i 1928 åbnede forretningen BO (senere Illums Bolighus).

I samarbejde med kunstnerisk konsulent Brita Drewsen indrettede Des- sau miljøer med møbler, kunsthåndværk og kunst.

Kort- og Billedafdelingen har erhvervet en samling fotografier fra Kaj Dessau, der viser forskellige interiører fra BO og et udvalg af møbler og kunsthånd- værk.

Derudover et træindbundet album med fotografier fra Dessaus eget hjem. Billederne er taget af de førende reklamefotografer i perioden: Vagn Guld- brandsen, Bloch & Clausen, Jonals Co. og forskellige andre kendte fotografer som Elfelt, Hans Robertson og Rie Nissen.

Insurance Plan of Kjøbenhavn

Kortsamlingen har erhvervet et engelsk kort i 38 dele over København fra 1908. Det er fremstillet til brandforsikringsbrug af Chas. E. Goad, London og Toronto, og giver en meget detaljeret beskrivelse af det københavnske gadebillede for godt 100 år siden.

Kortene er i en meget detal- jeret målestok (1:600), så selv indvendige trapper i det enkelte hus er markeret.

På gaderne er husnumrene med, og både forhuse og baghuse er be- skrevet med antal etager og anvendelsen, forretning, hotel, erhverv, stalde og bebo- else. Der er forbløffende mange kælderbe- værtninger i visse dele af byen og megen småindustri i de mange baggårde.

Man genfinder flere kendte hoteller og forretninger samme sted i dag. Hotel d'Angleterre og Magasin du Nord ligger stadig ved Kongens Nytorv, og der er stadig tehandel i Kronprinsensgade nr. 5 (Perch's).

Ved Rådhuspladsen er der sket flere erhvervsskift. Af hoteller er kun Palads Hotel tilbage og på Dagbladet Politikens hjørne havde Landmandsban- ken kontorer. Politiken havde dengang til huse på hjørnet af Pilestræde og Citygade (dengang mellem Pilestræde og Kristen Bernikows Gade) og på hjørnet af Inte- gade (nu nedlagt) og Østergade.

Og Straffeanstalt for kvinde- lige Forbrydere fyldte flere husblokke fra Christianshavns Torv til Sankt Anna Gade over for Vor Frelsers Kirke.

Kortet har ikke tidligere været kendt i Danmark.

Tungeste accession til Kort og Billedafdelingen
Arkiverne efter to af Danmarks største luftfotofirmaer Scankort og LLO (Land-

inspektørernes Luftfotoopmåling) blev 2. og 3. december 2009 flyttet fra Tåstrup til lånte depoter i Ganløse Ore.

Omkring 20 tons arkivmateriale bestående af mere end 1 million luftfotonegativer og positiver optaget over Danmark fra 1963 og frem til 2008 blev flyttet i midlertidige lokaler.

De fleste af optagelserne er i meget stor skala, dvs. meget detaljerede billeder af det danske landskab, og hovedsagelig optaget som lodfotografier. Billederne giver et fantastisk billede af de ændringer der er sket siden 1963 og supplerer således allerede eksisterende samlinger i Kort og Billedafdelingen.

Materialet vil senere blive flyttet til lokaler, hvor arkivet bliver mere tilgængeligt.

Flyvefotografierne er registreret på oversigtskort efter sager kronologisk. Det bliver forhåbentlig muligt senere at udarbejde en samlet indgang til materialet.

Album købt på auktion

Billedsamlingen har erhvervet et spændende fotoalbum med et specielt skindbind i Art Nouveau stil.

Albummet indeholder en række optagelser fra Brande fra 1902.

Billederne er optaget af den kvindelige fotograf Sophie Mentze (f. 1869 i Horsens). Hun virkede som fotograf i Brande fra 1897, senere flyttede hun til Nykøbing Sjælland.

Fotoalbummet er en afskedsgave til byens læge: Hr. Herskind og indeholder navnene på alle giverne.

Musik- og Teaterafdelingen

Nodemanuskripter fra Peder Holm

Det Kongelige Bibliotek har modtaget en

samling af nodemanuskripter fra komponisten Peder Holm.

Inden for instrumentalmusikken drejer det sig om en koncert for bratsch, Miniature Suite for violin og kammerorkester, Concertino nr. 1 for klaver og strygere, strygekvartet nr. 5 og Tre præludeer for klaver. Desuden Sammusik – overvejende for forskellige instrumentbesætninger.

På det vokale område indeholder samlingen Davidssalmer for bl. kor og brass band, Ingen mad i dag - men i morgen for soli, kor og orkester, Dengang i Bethlehem for kor og orkester, Vildering Kongesøn og Miseri Mø, Køge-mosaik og Den bagvendte vise for kor og orkester, Min sjæl, lov Herren, Natten er vor egen, Helligdomsbjerg, Kantate til indvielsen af Skive Seminarium samt Sang til Rosborg Gymnasium

Nye modelteaterfigurer

En enestående samling modelteaterfigurer, udført af cirkusplakattegneren Oscar Knudsen, er tilgået Dramatisk Bibliotek.

Dramatisk Bibliotek har som testamentarisk gave fra direktør Hans Chr. Jensen, Esbjerg, modtaget en spændende

samling originale modelteaterfigurer, tegnet og farvelagt af illustratoren Oscar Knudsen (1898-1971).

Oscar Knudsen var den førende danske plakattegner for cirkus i første halvdel af 1900-tallet og skabte plakater og programforsider til stort set alle betydende optrædende cirkus i Danmark. Hans plakater er rigt repræsenteret i Billedsamlingen på Det Kongelige Bibliotek. Derudover havde han et udbredt virke som skaber af en lang række tegneserier i danske blade, og hans arbejder er bl.a. repræsenteret på Tegneseriemuseet i Danmark, der har til huse på Kalundborg og Omegns Museum.

Endelig var Oscar Knudsen specielt interesseret i dukketeater, og skabte en lang række modelteaterfigurer til flere af Ludvig Holbergs komedier. Hans fint udarbejdede figurer til især Holbergs stykker er både teaterhistorisk interessante og kunstnerisk på et meget højt plan. Samlingen af Knudsens teaterfigurer og de tilhørende sætstykker omfatter 50 figurer til værker af Holberg (bl.a. Erasmus Montanus og Jeppe på bjerget) samt 120 figurer

til Jules Vernes *Jorden Rundt i 80 dage*. De vidner alle om Oscar Knudsens rige illustratoriske talent, sikre streg og fine farvehandling.

Nye nodemanuskripter

Ejnar Jacobsen: Den første bog. En side for sang og klaver.

Tre manuskripter til kompositioner af Fini Henriques:

Til Brudeparret. Marsch. Autograf 3 s.

Et stykke for hamonium. Autograf 2 s.

Danmark. Tekst af Axel Juel. Autograf 3 s.

En Tour til Maanen

Musik- og Teaterafdelingen har på auktion erhvervet opførelsespartituret til Jacques Offenbachs fantastiske rejseeventyr i 5 akter (17 tableauer) *En Tour til Maanen* (*Le voyage dans la lune*).

Fra premieren i 1875 på Théâtre de la Gaîté i Paris.

den 18. oktober

1885, hvor det spillede i alt 50 gange til 18. januar 1886. I bibliotekets samlinger fandtes i forvejen teksten til stykket og resten af opførelsesmaterialet.

Operetten er inspireret af Jules Vernes fortælling *De la terre à la lune* (*Rejsen til Maanen*, 1865), og den blev opført i dansk oversættelse af Poul Marcussen på Casinoteatret den 18. oktober 1885, hvor det spillede i alt 50 gange

Publikationer

Aktuelt fra Håndskriftafdelingen [januar 2010]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). *Aktuelt fra Håndskriftafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen [december 2009]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. *Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Bogens Verden. Tidsskrift for litteratur og kultur. Udg. af Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald. Red.: Bruno Svindborg (ansvh.), Jørn Erslev Andersen, Peter Q. Rannes. Årg. 92, 2010, nr. 1. ISSN 0006-5692. Ab. (4 numre a 64 sider) 475 kr. Enkelte nr. 135 kr.

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.). 6. årg., nr. 1. 2010. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- .

Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger. Red. af John T. Lauridsen. 48. årg. 2009, 366 s. ill. Pris i løssalg 450,- i abonnement 300,-.

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 22. årg. nr. 4. 2009. 72 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg).

Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Forsiden: De Danske Statsbaner. Udflugstog. 1937 (Det Kongelige Bibliotek).

Bagsiden: Årets nyhedsbillede 2009, Danmark, 1. pris. Pressefotograf Mads Nissen, *Berlingske Tidende*, fik prisen for dette billede fra klimademonstrationen "Planet First - People First", der under COP15 i København december 2009 udviklede sig til en historisk masseanholdelse af næsten 1000 demonstranter.

